

How To Plant a Money Tree
Understanding the מצוה of צדקה and its Boundless Dividends

פרשת ראה (דברים פרק ט"ו)
<p>(ז) כי יהיה בך אביון באחד אחד שערך בארצך אשר יקוק אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחיד האביון:</p> <p>(ח) כי פתח תפתח את ירך לן והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו:</p> <p>(ט) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיד האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יקוק והיה בך חטא:</p> <p>(י) נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך יקוק אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ירך:</p> <p>(יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ירך לאחיד לעניך ולאבינך בארצך:</p>

1

מצוה Counting the

<p>ספר המצוות לרמב"ם מצוות עשה קצה: והמצוה הקצ"ה היא שצונו לעשות צדקה ולחזק החלשים ולהרחיב עליהם. וכבר בא הציווי במצוה זו במלות מתחלפות. אמר יתעלה (ראה טו ח) פתוח תפתח את ירך וכו' ואמר (בהר לה) והחזקת בו גר ותושב וכו' ואמר (שם לו) וחי אחיד עמך. והכוונה באלו הלשונות כולם אחת והיא שנעזור עניינו ונחזקם די ספקם...</p>	<p>טור יו"ד סי' רמ"ז: וכמה פעמים נצטוינו בה בעשה ועוד יש לא תעשה למעלים עיניו ממנה שנה' (דברים טו) לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיד האביון...</p>
--	--

2

רמב"ן (שכחת הלאווין – י"ז)
<p>המצוה הי"ז שנמנענו גם כן שלא יחר בעינינו בתתנו צדקה לעניים ולא נתן אותה אליהם בעין רעה ונחשוב אותה מיעוט לנו אבל יהיה זה בעינינו שכר ותועלת ותוספת בממוננו לפי שהוא ית' ישלם לנו הכל בכמה כפלים והוא אמרו ית' (שם) נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה י"י אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ירך. וזה גם כן זכרו בעל ההלכות (אות קצב):</p>

3

ספר מצוות קטן (סמ"ק) מצוה רמח	ספר החינוך מצוה תע"ט
...הנותן לצדקה לעני בסבר פנים רעות אבד זכותו אפי' נתן הרבה ועובר משום אל ירע לבבך בתתך לו...	מצוות צדקה לעשות צדקה עם הצריך אליה בשמחה ובטוב לבב.

4

שולחן ערוך יורה דעה סימן רמ"ט סעיף ג' - צריך ליתן הצדקה בסבר פנים יפות, בשמחה ובטוב לבב, ומתאונן עם העני בצערו ומדבר לו דברי תנחומין. ואם נתנה בפנים זועפות ורעות, הפסיד זכותו.

5

Planting the Tree

<p>ואמר רבי יוחנן: מאי דכתיב (דברים י"ד) עשר תעשר - עשר בשביל שתתעשר. - (גמרא תענית ח -: ט.)</p>	<p>"אבל יהיה זה בעינינו שכר ותועלת ותוספת בממוננו לפי שהוא ית' ישלם לנו הכל בכמה כפלים והוא אמרו ית' (שם) נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה י"י אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ירך".</p> <p>- (רמב"ן שכחת לאווין י"ז)</p>
<p>"יש מפזר ונוסף עוד..." - (משלי פרק יא פסוק כה)</p> <p>אמר ר' אבהו אם ראית אדם מפזר מעותיו לצדקה הוי יודע שנוסף לו שהוא מוסיף, שנאמר יש מפזר ונוסף עוד... (מדרש שם).</p>	<p>"מלוה ה' חונן דל וגמלו ישלם לו" - (משלי פרק יט פסוק יז)</p>

6

מדרש אגדה פ' תולדות (פרק כו סימן יב) - ויזרע יצחק בארץ ההיא. שעשה צדקה גדולה עם עניי אותו מקום, שנאמר זרעו לכם לצדקה (הושע יב): מאה שערים. בשביל אותו זכות בירך הקדוש ברוך הוא אותה זריעה, ונשאה הארץ מאה שערים ממה שהיו משערים אותה.

7

ה' Testing

גמרא תענית ט.
<p>...אשכחיה רבי יוחנן לינוקא דריש לקיש, אמר ליה: אימא לי פסוקיך! - אמר ליה: עשר תעשר. אמר ליה: ומאי עשר תעשר? - אמר ליה: עשר בשביל שתתעשר. - אמר ליה: מנא לך? - אמר ליה: זיל נסי. - אמר ליה: ומי שרי לנסוייה להקדוש ברוך הוא? והכתיב (דברים ו') לא תנסו את ה'! - אמר ליה: הכי אמר רבי הושעיא: חוץ מזו, שנאמר (מלאכי ג') הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די, מאי עד בלי די? אמר רמי בר חמא אמר רב: עד שיבלו שפתותיכם מלומר די...</p>

8

How To Plant a Money Tree
 Understanding the מצוה of צדקה and its Boundless Dividends

9 ש"ך יורה דעה סימן רמז ס"ק ג – כי אם בדבר זה - שודאי יבוא כמו שאמרו חז"ל עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר.

תוספות שם	גמרא פסחים ח.-:
והדתנן (אבות פ"א מ"ג) אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס היינו בכה"ג שאם לא תבוא לו אותה הטובה שהוא מצפה תוהא ומתחרט על הצדקה שעשה אבל מי שאינו תוהא ומתחרט הי"ז צדיק גמור וכן משמע בריש מסכת ר"ה (דף ד.) ובפ"ק ד"ב (דף י.).	והתניא: האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאחיה בן העולם הבא – הרי זה צדיק גמור!

The “מחייב” of צדקה

פרשת ראה (דברים פ' ט"ו):

11 (י) נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך יקוק אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך:
 (יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבינך בארצך:

12 תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנא עמוד ב – תניא, רבי אלעזר הקפר אומר: לעולם יבקש אדם רחמים על מדה זו, שאם הוא לא בא - בא בנו, ואם בנו לא בא - בן בנו בא, שנאמר (דברים טו) כי בגלל הדבר הזה, תנא דבי רבי ישמעאל: גלגל הוא שחוזר בעולם.

13 אבן עזרא משלי פרק יט פסוק יז – מלוה - מי שיחון הדלים השי' ילוהו כי העושר בידי אדם הוא פקדון והלוואה וגמולו שיחון אותו השם כשחנן הדלים.

Getting What We Give

Aesop's Fables – “The Miser”

14 A MISER sold all that he had and bought a lump of gold, which he buried in a hole in the ground by the side of an old wall and went to look at daily. One of his workmen observed his frequent visits to the spot and decided to watch his movements. He soon discovered the secret of the hidden treasure, and digging down, came to the lump of gold, and stole it. The Miser, on his next visit, found the hole empty and began to tear his hair and to make loud lamentations. A neighbor, seeing him overcome with grief and learning the cause, said, “Pray do not grieve so; but go and take a stone, and place it in the hole, and fancy that the gold is still lying there. It will do you quite the same service; for when the gold was there, you had it not, as you did not make the slightest use of it.”

בית הלוי – פרשת תרומה

15 ודקדק הכתוב ואמר ויקחו לי תרומה ולא אמר ויתנו לי תרומה, דעיקר מה שיש לו להאדם בממונו הוא מה שנותן לצדקה, דגם מי שיש לו ממון הרבה אין הממון שלו רק הממון מונח אצלו והוא דומה ממש לחתיכה גדולה הרבה של צוקר המונח בארגז סגור וזבוב אחד ג"כ בתיבה הולך עליו וגם אוכל ממנה כמו שירצה היוכל הזבוב להתפאר שהוא עשיר ויש לו הרבה אחרי כי גם הוא סגור וגם דאין בכחו לטלו כולו לעצמו, כן העשירות לגבי האדם דהוא רק מונח אצלו ולא שהם שלו ורק הסך שנותן לצדקה הוא שלו ממש. וזהו דאיתא במס' ב"ב (דף י"א) גבי מונבו המלך שבזבו אוצרותיו לצדקה ואמר אבותי גזו לאחרים ואני גזתי לעצמי, וזהו ג"כ מה שאחז"ל בעירובין (דף נ"ד) אם יש לך היטיב לך דמה שנותן לצדקה הוא מטיב לו, ונמצא דהנתינה לצדקה הוא לקיחה לעצמו דרק זה הוא שלו.